

— प्र *vorwärts schreiten, zugehen auf; weiter gehen, wandern*: प्र वा व्रजति प्र वा धावति *geht oder fährt* ÇAT. Br. 2, 4, 2, 6. 9, 4, 2, 17. ततः प्राङ्मवात्रा 11, 6, 4, 3. 14, 7, 2, 25. 2. 25. अरण्यम् ÇĀṆKH. Çr. 16, 16, 4. LĀṭṢ. 8, 8, 6. ĀCV. GṚHJ. 1, 23, 24. Çr. 2, 5, 4. KHĀND. Up. 8, 8, 3. रथमारुह्य प्रवव्राज प्राचनोप. 6, 1. KAUSH. Up. 4, 19. MBH. 4, 138. R. 2, 22, 14. 3, 53, 21. मकारण्यम् MBH. 4, 596. वने R. 3, 53, 16. वनाय MBH. 2, 2613. यामाय, वनाय, नाशाय 5, 2605. पुण्यादेव प्रवव्रजति (पापानि कर्माणि) *abziehen* 3, 13453. प्रवव्रजति (s. auch bes.) *ausgewandert, fortgezogen* R. 2, 48, 23. 51, 12. 5, 24, 5. 6, 19, 52. वनम् 2, 39, 25. Spr. (II) 1562. धर्मः प्रवव्रजतिः 3092. प्रवव्रजिताश्च adj. (so ed. Bomb.) *davongelaufen* MBH. 6, 3142. Insbes. *das Haus verlassen um als Asket zu wandern*: प्रवव्रजित्यतो ऽयनम् LĀṭṢ. 10, 19, 11. M. 6, 84. MBH. 1, 3751. 12, 306. Bhāg. P. 1, 2, 2. 3, 23, 49. 7, 12, 14. BURNOUR, Intr. 46. गृहात् M. 6, 38. fg. Bhāg. P. 1, 13, 25. 4, 31, 1. ब्रह्मवर्तात् 5, 5, 28. वनम् MBH. 1, 3544. प्रवव्रजित (s. auch bes.) *der das Haus verlassen hat um als Asket zu wandern* M. 8, 363 (fem.). 407. BURNOUR, Intr. 168. N. 2. Hit. 64, 4. गृहात् Bhāg. P. 2, 1, 16. वनम् 3, 33, 21. — Vgl. प्रवव्रजन, प्रवव्रजित, प्रवव्रज्या (auch MAITREJUP. 6, 28), प्रवव्रज् fgg., प्रवव्रजिन्. — caus. प्रवव्रजयति (प्रवव्रज° R. 6, 82, 121 fehlerhaft). 1) Jmd (acc.) *verbannen* MBH. 2, 2674. 3, 2041. विषयात् 4, 227. 5, 930. 14, 248. वनम् R. 2, 26, 19. 58, 29. R. GORR. 2, 8, 4. 45, 24. 61, 6. 78, 19. RAGH. 12, 6. प्रवव्रजमान R. 2, 54, 14 (16 GORR.). 64, 62. प्रवव्रजित MBH. 1, 170. 5, 756. R. 2, 63, 3. R. GORR. 2, 8, 27. 58, 28. — 2) Jmd als Asketen wandern lassen BURNOUR, Intr. 46. wohl hierher प्रवव्रजयितुम् MBH. 13, 446. विधिवत्स्वाचितं कर्म त्याजयितुम् NILAK. — 3) प्रवव्रजित MBH. 6, 3142 fehlerhaft für प्रवव्रजित, wie die ed. Bomb. liest. — Vgl. प्रवव्रजन. — desid. vom caus. s. प्रवव्रजयिषु.

— अनुप्र Jmd (acc.) *in die Verbannung folgen*: अनुप्रवव्रजितो रामम् R. 5, 36, 61.

— अभिप्र *vorschreiten in der Richtung zu Jmd hin* KHĀND. Up. 8, 7, 2. KAUSH. Up. 2, 3, 4. TBa. Comm. 1, 89, 2 v. u.

— विप्र *auseinandergehen* KĀṬṢ. Çr. 24, 6, 13. — Vgl. विप्रवव्रजिन्.

— प्रति *heimkehren*: मन्दिराय BHĀṬṢ. 8, 96.

— सम् *wandeln*: यत्रैव संव्रजन्त्वाकार्यपचनमनुस्मरेत् ÇAT. Br. 2, 3, 3. 4. KĀṬṢ. Çr. 4, 15, 32.

— अनुसम् *hinterhergehen, folgen*: प्रपाद्यमाने राजन्यप्रेषणानो ऽनुसंव्रजित् ĀCV. Çr. 4, 4, 5. GORR. 2, 2, 14. इमा (गाः) अनुसंव्रजन् KHĀND. Up. 4, 4, 5.

— उपसम् *hineintreten in*: (न) आकीर्णं भित्तुर्कैर्वायैरगारमुपसंव्रजित् M. 6, 51.

व्रजै (von वर्ज्) P. 3, 13, 119. m. (nach SIDDH. K. 251, a, 1 v. u. auch neutr., das aber nicht zu belegen ist). 1) Zaun, Umhegung, Einfriedigung; besonders Hürde zur Aufnahme des Viehs, Pferch; Stall; = गोष्ठ, गोकुल AK. 3, 4, 2, 32. H. 1273. an. 2, 76. MED. 6. 15. HALĪ. 2, 107. व्यु व्रजस्य तर्मसा दाराव्रन् RV. 4, 51, 2; vgl. 1, 92, 4. अति स्तेन इव व्रजमक्रमुः 10, 97, 10. परि व्रजेव बाह्वैर्गन्वासा स्वर्णारम् in den Armen wie mit einem Zaun umschliessend 5, 64, 1. अग्निं व्रजं न तलिषे 8, 6, 25. व्रजं कृणुषं स हि वै नृपाणाः 10, 101, 8. सुणोरप्यं व्रजं दिवः 9, 102, 8. व्रजमा पशुमीत् 2, 38, 8. 4, 31, 13. आ देव्युं भजति गोमति व्रजे *reicher Viehstand* 5, 34, 5. 7, 27, 1. 32, 10. 8, 41, 6. 24, 6. VĀLAKH. 3, 5. अश्विन् 10, 25,

5. AV. 3, 11, 5. 4, 38, 7. व्रजं गच्छ गोष्ठानम् VS. 1, 25. ÇAT. Br. 14, 9, 4, 22. ÇĀṆKH. Ār. 2, 16. TBa. 3, 8, 2, 2. *der Ort, wo die von Indra zu befreiende Heerde eingesperrt ist*; daher = मेघ NAIGH. 1, 10. Nir. 6, 2. व्रजो गोः पुरा कृतोर्व्यार RV. 3, 30, 10. 4, 16, 6. 20, 8. गव्य 1, 131, 3. 6, 45, 24. स व्रजं दर्ता पार्ये घृद्योः 66, 8. 2, 32, 5. Stall als Gebäude: यममि संवरति गाव उज्जमिव व्रजम् 10, 4, 2. Weideplatz: व्रजं नृया प्रुषायति 26, 3. ये न डुकृति ते सायं व्रज एव निवसति *bleiben auf der Weide* SĪ. zu AIT. Ba. 3, 18. — व्रजे वाप्यय वारण्ये Pferch für Rinder, Hirtenstation MBH. 3, 13441. HARIV. 3371. 3648. fg. कृत्तमिमिव व्रजे 3700. 8391. KĀM. NITIS. 18, 60. ÇIC. 2, 64. पुरयामव्रजाकाराः Bhāg. P. 1, 6, 11. 10, 4. 14, 19. 2, 7, 28. ०पशु ebend. 4, 18, 31. 5, 5, 80. 9, 2, 3. 24, 66. 10, 5, 6. 11, 29. तस्माद्वनं नवतृणं गच्छतु धनिनो व्रजाः *Heerden* HARIV. 3493. अवरुणादि गो व्रजम् Kuhstall P. 1, 4, 51. Schol. Bhāg. P. 10, 44, 16. व्रजाङ्गन Hofraum in einer Hirtenstation PAÑĀK. 4, 8, 10. am Ende eines adj. comp. f. आ HARIV. 3922. — 2) Bez. der Umgegend von Agra und Mathurā, dem Aufenthaltsort des Kuhhirten Nanda, Pflégervaters des Kṛṣṇa, Inschr. in Z. f. d. K. d. M. 4, 171. — 3) *Heerde, Trupp, Schwarm, Menge* AK. 2, 5, 39. 3, 4, 2, 32. H. 1411. H. an. MED. HALĪ. 4, 1. गवाम् AK. 2, 9, 58. अर्वाताम् ÇIC. 12, 31. मृग° 43. प्रियक° 4, 32. हिरद° Inschr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 7, ÇI. 20. शलम° MBH. 6, 63. खगमानाम् 3797. धमराणाम् 4543. अलि° RAGH. 9, 34. जन° MBH. 1, 5831. पुरुष° 2, 631. पथिक° ÇIC. 6, 6. द्विज° 14, 33. अनुग° RĪGĀ-TAR. 8, 807. नेत्र° RAGH. 6, 7. पद्मप्राप्त° Spr. 1720. शराणाम् MBH. 4, 1864. बाण° R. 6, 73, 14. अस्त्र° RAGH. 7, 57. रथ° MBH. 4, 1056. 6, 5442. AK. 2, 8, 2, 28. अनर्थ° Spr. 2595. संप्रामः सव्रजः *ein Kampf mit Vielen* MĀK. P. 68, 20. व्रजो गिरिमयः wohl so v. a. गिरिव्रज HARIV. 7571. अनुव्रजम् *schaarenweise* PAÑĀK. 1, 4, 60. — 4) Weg AK. 3, 4, 2, 32. H. an. MED. — 5) N. pr. eines Sohnes des Hayīrdhāna HARIV. 83. VP. 106. — Vgl. अश्वम्, उद°, उरु°, गिरि°, गो°, दश°, मेरु°, शत°.

व्रजक (von व्रज्) m. Asket ÇĀNDAR. im ÇKDr.

व्रजकिशोर m. Hirtenknabe, Bez. Kṛṣṇa's VRAĀGABHAKTIVILĀSA im ÇKDr.

व्रजजित् adj. in der Umfriedigung bleibend VS. 10, 4.

व्रजन (von व्रज्) 1) n. a) *das Wandern, Hingehen an einen Ort*: अन्धत्र PAÑĀK. 116, 24. *das in-die-Verbannung-Gehen* Spr. 2630, v. l. für प्र°. — b) *Bahn, Strasse* RV. 7, 3, 2. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Aḡamiḡha MBH. 1, 3722. 3724.

व्रजनाथ m. Beschützer der Rinderhürden, Beiw. Kṛṣṇa's MBH. 2, 2292.

व्रजभक्तिविलास m. Titel eines Abschnittes im MĀRJA-P. ÇKDr. unter व्रजकिशोर am Ende.

व्रजभाषा f. die um Agra und Mathurā gesprochene Sprache COLBR. Misc. Ess. 2, 33.

व्रजम् m. ein best. Baum, = केलिकदम्ब ÇĀNDAR. im ÇKDr.

व्रजमण्डल n. = व्रज 2) VRAĀGABHAKTIVILĀSA im ÇKDr.

व्रजमोहन adj. die Hirten verwirrend, Beiw. Kṛṣṇa's ÇKDr. nach einem PURĀṆA.

व्रजयुवति f. Hirtin KHĀNDOM. 138.